

De incidentmethode

De incidentmethode is een strak gereguleerde manier om in een wat grotere groep een gebeurtenis te bespreken die één van de groepsleden heeft meegemaakt (bijvoorbeeld tijdens een werkstage). Het gaat daarbij om de analyse van een concreet incident, waarbij de student de adequatie van zijn of haar reactie ter discussie stelt. Kern van de incidentmethode is de scherpe scheiding van feit en interpretatie. Het incident wordt stapje voor stapje ontmanteld, wat uitmondt in een afweging van een aantal gedragsalternatieven waaruit gekozen wordt. Men spreekt bij de incidentmethode ook wel van een oefening in 'situatief denken'.

1. Werkwijze

1. *Informatiefase*

Een student brengt een 'incident' in. Zo mogelijk gaat het om een incident dat (1) echt en niet te lang geleden is gebeurd, (2) niet veroorzaakt is door de betrokkene, (3) geen aanwijzingen bevat over wat de betrokkene zelf als probleem ziet, (4) geen aanwijzingen bevat over de gekozen oplossing van de betrokkene. De toehoorders stellen alleen feitelijke vragen naar aanleiding van dit incident. Er worden geen vragen gesteld over de afloop of het vervolg van het incident. Ook worden er geen vragen gesteld die betrekking hebben op interpretaties of gevoelens;

2. *Fase van situatieanalyse*

Het probleem wordt bepaald. De docent leidt het gesprek, waarbij de betrokkene zelf niet meedoet. Het gaat hier over de vraag: met wat voor probleem worden we hier geconfronteerd? Er mag gebruik gemaakt worden van de gegevens uit de informatiefase. Er worden geen nieuwe vragen meer gesteld;

3. *Beslisfase*

De studenten noteren aan de hand van de informatie uit fase 1 en 2 hun reactie (oplossing) op het incident. De oplossingen worden plenair voorgelezen, waarna de betrokkene vertelt een keuze maakt uit een van de geboden oplossingen. Tenslotte geeft de inbrenger aan wat zijn of haar reactie of oplossing van het probleem was;

4. *Discussiefase*

De verschillende reacties op het incident worden plenair besproken. Zo mogelijk volgt een uitdieping van het incident en een veralgemenisering van *do's* en *don'ts* voor soortgelijke problemen.

2. Voorbeeld

In didactiekcursussen wordt de incidentmethode onder meer gebruikt om lastige onderwijssituaties, zoals ordeproblemen, te bespreken. De maximale groepsgrootte is 20 personen. Als de groep te groot is, wordt met subgroepen gewerkt van 5 tot 10 personen. De bespreking van een incident duurt ongeveer een uur. Aan elke fase wordt ongeveer een kwartier besteed.

3. Opmerkingen

- De incidentmethode is bij uitstek geschikt om gebeurtenissen te bespreken die emoties oproepen. Door de procedure en strakke regels kan er in een grotere groep op een zakelijke en toch respectvolle manier nagedacht worden over enerzijds het incident en de wijze waarop iemand daarop reageerde en anderzijds mogelijke gedragsalternatieven.
- Het incident kan ontleend worden aan de praktijkervaring van de student, maar ook door de docent worden ingebracht met de vraag 'Wat zou jij doen?'
- Het blijkt vaak zeer verleidelijk om al tijdens de brainstorm met elkaar in discussie te gaan over de ingebrachte oplossingen. Een strakke leiding en hantering van de spelregels is daarom noodzakelijk waarbij eerst snel een overzicht wordt gegeven van alle oplossingen voordat zij op waarde worden geschat en van commentaar worden voorzien.
- Ook is het lastig de oplossingen die zijn ingebracht te wegen en met elkaar te vergelijken. Om oeverloze discussies over voors en tegens te vermijden kan de inbrenger gevraagd worden de afzonderlijke oplossingen te waarderen met 'warm' dan wel 'koud', waarna het nabespreken wordt beperkt tot enkele ingebrachte ideeën.